

הויכוח בין הראשונים האם בית המקדש ירד מהשמיים או ייבנה ע"י עם ישראל?

מה אמר "החפץ חיים" לגאון רבי יונה שטנצל האם בית המקדש ירד משמים או ייבנה ע"י בני ישראל?

בראדין על מנת לקבל הסכמה לספרו של אביו רבי שלמה שטנצל **הגאון מסוסנוביץ** מחבר ספרים "קהלת שלמה" ו"בית שלמה" שם שמע הרב שטנצל את הדברים מפיו של מרן החפץ חיים, דברים אלה, שלח במכתב לגדולי הדור, ב' כסלו תש"ט. בו הוא כותב להם: "בעזרת ההשגחה העליונה שהראתה לנו נסים ונפלאות, שהדבירה עמים תחתנו ונתן לנו את נחלתנו, את גאון יעקב בבניין מלכות ישראל, מקווים אנו שבקרוב בימינו גם מקום מקדשינו הר האלוקים יהיה בחלקנו.

רואים אנו את צעדי הגאולה שמתקרבים והולכים בקצב של כדרך הטבע, והיינו כחולמים. אין שיעבוד מלכות בחלק גדול של הארץ ולפי מהירות דרכי הגאולה, אפשר שבעוד זמן קצר נעמוד בפני מאורעות כבירים אשר לא עמדו לפנינו מימות חורבן בית מקדשינו, הנו מקום המקדש ה' ברשותנו והנה השאלה מה לעשות?

אז לא נסתפק רק לשפוך שיחתנו לפני הכותל המערבי, העם ירצה לעלות את הר ה' וקמת ועלית אל המקום.... לבנות בית המקדש על מקום מקדשנו שנחרב, הרי

בשנת תשע"ג, נפטר הגאון רבי שלמה שטנצל זצ"ל, יו"ר ארגון המשנה וההלכה היומית, ובארכיונו התגלה, מכתב נדיר ששלח אביו לגדולי הדור בשנת תש"ט ולא פורסם ברבים, על מה ששמע ממרן החפץ חיים על תהליך בניית בית המקדש.

תמונת הגאון רבי יונה שטנצל זצוק"ל עם מרן "האגרות משה" רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

זה בשנת תר"ץ הגיע הגאון רבי יונה שטנצל זצוק"ל מייסד לימוד "משנה יומית" הלכה יומית" לביתו של מרן "החפץ חיים"

תמונת מרן "החפץ חיים"

זכורני כשביקרתי ברדין אצל הסבא קדישא החפץ חיים זצ"ל, זה היה בשנת תר"ץ וזה היה תיכף אחרי חג הפסח יום או יומיים, בבקר הכירו שיש לו מה לומר. וכשגמרנו את התפילה בישבנו ע"י שלחנו נתן דפיקה בשלחן ודממה השתררה בחדר.

פתח ספר מלכים והתחיל לדבר לאנשים שעמדו אז סביבו. זה לשונו

שואלים: בקרוב נבנה בית המקדש איך? אין חכמים, אין נביאים, מי יבנה בית ה'? והתחיל לשאול שאלות ותיכף נתן תשובות לזה ותיכף התחיל לקרוא פסוק בפסוק מלכים ז' וישלח המלך שלמה ויקח את צירם מצר. בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי ויהיה איש צרי. חרש נחושת וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מאלה בנחושת ויבוא אל המלך שלמה ויעש את כל מלאכתו, והמשיך, הנה בן אשה אלמנה, אביו בעל מלאכה צורף נחושת, וה' נתן בו חכמה ובינה ודעת לעשות את מלאכת המקדש. אין צורך בנביאים אין צורך במיוחסים אין צורך בחכמים רק שיגיע זמן בניין בית המקדש ה' נותן תבונה ודעת לבנות בית המקדש למי שיש בו לב שלם ותם, בן אלמנה, בן לאיש בלתי מוכר בעל מלאכה. את שמעתי מפי קדשו בעמדי אז על ידו, דמעות זלגו מעיני

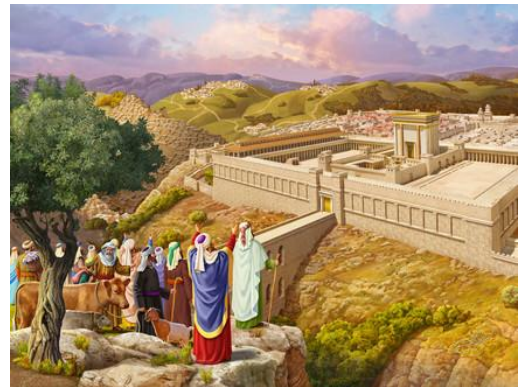
מאות בשנים התפללנו שנוכל לשוב לארצנו, לא רק בכדי שנוכל לחדש את המלכות בישראל, אלא לבנות מחדש את בית ה' הוא המקדש שנחרב לפני קרוב לאלפיים שנה, ולחדש את הקרבת הקרבנות כימי עולם וכשנים קדמוניות. מאות בשנים התפללנו ומתפללים " ומפני חטאינו נתרקנו על אדמתנו.... ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך, יהי רצון כו' ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו.

אם ברצון ה' שהעלינו לארצנו ונעשינו שוב בעלים על מקום מקדשנו חובה עלינו לבנות בית ה'.

לפני יותר ממאה שנה בזמן הגאון רבי עקיבא איגר היה ויכוח בין גאוני הזמן, האם יתנו רשות לישראל על מקום מקדשינו, אם יש חובה לבנות בית מקדש ולהקריב קרבנות היו מחייבים ושוללים ידוע שיטת רש"י ותוס' בשם המדרש שמקדש העתיד ירד מן השמים "מקדש ה' כוננו ידיך" ידוע גם הירושלמי מובא בתוס' מעשר שני שהמקדש ייבנה לפני ביאת המשיח ע"י עם ישראל גמר סנהדרין וגם פסק הרמב"ם שלשה מצוות נצטוו ישראל שנכנסו לארץ ואחת מהם היא לבנות בית הבחירה ועיין בחתם סופר יורה דעה שמפלפל בר' יחיאל מפריז שעלה לישראל בשנת י"ז לא' השישי ופסק שמקריבים אע"פ שאין בית ורצה להקריב קרבנות, מובא בספר כפתור ופרח. אין הדבר פשוט אם בדורות קדומים ישבו על מדוכה זו ולא באו על עמק השווה מכ"ש בדורינו, דור יתום בוודאי יהיו בעיות שונות בין גאוני הזמן, אבל דבר אחד ברור הגיע הזמן להעלות את השאלה לפני גדולי התורה שבדורינו ואין לאחרה יותר.

ואינני שוכח את הפרט הזה, וזכורני שבזמן שקרא את הפסוקים הנ"ל הי' בעיני כאילו אנו שומע אותם מאת נביא בישראל, ואולי הגיע הזמן שיתקיימו דבריו של אותו צדיק.

בוודאי חובה עכשיו על עם ישראל ומח"ש על אנשי שלומי אמוני ישראל שנהי' מוכנים לזמן הגדול הזה, שנהיה' ראויים ונזכה בקרוב בימינו לחידוש בית מקדשנו ולא יהי' עיכוב מצדנו בזה שלא נהיה מוכנים מבחינה מעשית לכל האחריות אשר בניין בית המקדש מחייב אותנו.

מה יש לעשות בכדי שנהיה מוכנים לבניין בית מקדשנו?

בכדי שנהיה מוכנים ומוכשרים לכל זה, הנני מציע להקים בניין גדול למטרה זאת, רצוי שמכון זה יימצא בירושלים עיר המקדש א ייתכן גם באחת הערים מערי הארץ אשר בתוכו ירוכזו צעירים מופלגים בתורה ת"ח גדולים, יש לבכר פרחי כהונה צעירים כוהנים מאחרים, ובאם לא יימצא מספר מספיק של ת"ח מבין הכהנים יש לצרף גם ישראלים עילויים ושמה יתעסקו רק בענייני בית המקדש וקרבנות וכל העניינים הנוגעים להנ"ל.

במכון הנ"ל יש לייסד מספר מחלקות לחלוקת הלימודים לכמה מקצועות בכדי שהעוסקים בענייני קדשים יוכלו להתרכז במקצוע אחד ולדעת אותו על בוריו וכל היקפו ובכל פרטיו.

א. מחלקה למקצוע בניין בית המקדש, ששמה יתעסקו רק במקצוע זה והיו בקיאים בכל פרטי בניין בית המקדש, מקום

המזבח, היכל, קודש הקודשים, הר הבית, העזרות, הלשכות, את המתמחים במקצוע הנ"ל יש ג"כ ללמדם הנדסאות בניין, ולהשתלם בכל חכמת הנדסאות בניין: מדידה כל עבודה שידעו את הלימוד הזה ביסודיות לכל ענפיה אדריכל, ארכיטקטורה מובן שיהי' צורך להתקשר בעניין עם מומחים גדולים במקצוע זה.

ב. מחלקה למקצוע בית המקדש ובגדי כהונה. במחלקה זו לעסוק בדין כלי המקדש לכל ענפיה, ידיעה ברורה לברר את המידות של כל הכלים וכל סוגי הכלים במקדש, החומר, הגודל, כן בכדי כהונה תכלת וכל החומרים הנחוצים לזה חלזון לתכלת, שלפי גמר' מנחות עולה אחת לשבעים שנה, ארגמן מהו, תולעת שני, ויהי' צורך לעסוק בלימוד מעשי ולהתקשר עם מומחים לימאות וזואולוגיה לקבל השגה מעשית בעניינים הללו ללבן ולחבר את כל הפרטים בלימוד זה גם עם אנשי מדע מהמקצועות הנ"ל

ג. מחלקת ייחסי כהונה ופסולי כהונה לברר את כל דיני טומאה וטהרה וכהנים פסולים שהכהנים נפסלים על ידיהם לעבודה מימי כהנים בזה יהיה צורך להיוועץ עם מומחים במקצוע הרפואה וכהני חזקה מותרים לעבודה והאם נמצא בתוכינו כהנים מיוחסים וכל מיני פסול בכהנים.

ד. מחלקת הקרבנות לדעת את כל דיני הקרבנות ביסודיות, קרבנות יחיד וציבור, קרבנות תודה ונדבה, וכל ההלכות הקרבת הקרבנות, וכל עבודה הקדשים, פסולי הקדשים, מומים בקודשים מנחות, לכל פרטיהם, של הקרבת קרבנות, כן ללמוד דיני המעשה פרה אדומה דיני לויים, קול שפוסל הלויים לשיר, וכן דיני שקלי ישראל שכל עם ישראל צריך לתת שקלים במשקל של שקלים, ולוחות בשקלים לכל מיניהם.

בכדי שנוכל להוציא אל הפועל את המפעל הזה, על היהדות הנאמנה לייסד "קרן המקדש". קרן המקדש יהיה מוקדש להקים את המפעל הזה והחזקתו.

ראשי היהדות הנאמנה וגאוויה האדמורי"ם בני כל הארצות פונים בקריאה יהדות עולמית לתרום לטובת קרן המקדש. וכן להטיל חובה לתרום תרומה שנתית מטבע או שקל מינימום לכל יחיד וייתרם לטובת קרן זה.

לדעתי יש לקשר את יסוד הקרן הנ"ל לאסון הנורא שקרא לעם ישראל בהשמדת יהדות

רק הגוף. ויש להנציח את חורבן יהדות אירופה והקמת מוסד כזה על שמם בוודאי הולם אותם ואת רוחם, גם יהדות העולם תשתתף יותר בהקמת מפעל זה באם ייקרא על שמות הקדושים. ואולי להכריז שאפשר להשתתף בהקמת חדרים על שם משפחות שנעקרו וייקרא על שם המשפחה של התורם סכום כסף להקמת חדר.

היהדות התורנית שמתאבלת על חורבן המקדש קרוב לאלפיים שנה, בוכה שנה שנה על חורבן בית תפארתנו מתפללת על : "והשב את העבודה לדביר ביתך, לסדר העבודה בירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" מובן שאנו צריכים לראות את שיבת ישראל לארצנו כאות והקדמה לבניין מקדש ה'. שהרי ברור שאנו יהודים מאמינים לא ביקשנו רק על מלכות ישראל, צבא ישראל, עצמאות, מדינה משלנו, חכמינו קבעו את אבל העם ולא לחורבן הארץ, רק על חורבן המקדש וע"כ יש לנו לראות את שיבת ציון לארצנו כהכנה לשיבת השכינה לציון.

והשבת שכינתו לציון ואין אבלינו פסק עד הקמת מקדש ה'. בתוך הקלחת של מאורעות גדולים אשר מתרחשים יום יום, למרות השמחה הגדולה לעמינו, שאפנו להשתחרר משעבוד מלכויות, אין לשכוח את העיקר שבתורתנו הקדושה תופס מקום רחב, מקדש, קרבנות, תורת כוהנים, סדר קדשים, וחובה עלינו להתעסק בזה למעשה.

בכסף שיתאסף ע"י קרן המקדש יש להקים בית המדרש לתורת קדשים בשם "היכל הקדשים" (ע"ש הקדושים) שנוסף ללימודים הנזכרים לעיל עליהם לחקור את הבעיה של סנהדרין. עכשיו, שהגענו לזמן הזה שהננו יושבים על אדמתנו בביתנו, נזכר בעזרת שוכן השמיים לשכון לבטח

אירופה, גדוליה, גאוויה, צדיקיה, ישיבות גדולות, רבבות לומדי תורה, ובוודאי האסון הזה קירב את הגאולה, יש להמליץ את מאמר חז"ל "אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות בגוף".

ששמה בארצות ההן הייתה נשמת האומה וכילו על הנשמות שבגוף הנקרא ישראל ונשאר

בארצינו באין פחד בפני האויב עלינו. לבנות בית לשכינה, שמואל ב' פרק ז' ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב אויביו ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלוקים יושב בתוך היריעה. כי בעזרת ה' יתברך ננוח מכל אויבינו ונקים ארמונות לבנייני הממשלה ולמלכות ישראל, יש להקים בית לה' ואז "ואהי' עימך ואכריתה את כל אויבך מפניך ועשית לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ"...